

RECREERE, JOC ȘI TIMP LIBER - ANALIZĂ CONCEPTUALISTĂ

Sonia Ionescu & Eusebiu Ionescu

Cuvinte cheie: relaxare, timp neobligat, libertate de acțiune

Relaxarea ca timp neobligat

Cea mai comună apropiere de relaxare și cea folosită în acest text, este de a fi privită ca formă de timp neobligat sau ca libertate de acțiune. Într-una din referințele sociologice, acest concept de relaxare este clar formulat. Dicționarul de sociologie oferă următoarea definiție: *“relaxarea este timpul liber după necesitățile practice ale vieții ajunsă la Concepțiile despre relaxare variază de la cea aritmetică – că timpul dedicat muncii, somnului și altor necesități este scăzut din cele 24 de ore – care dă surplusul de timp, folosit de fiecare cum îi place”*.¹

Acest concept de relaxare este văzut ca un timp care este liber după muncă sau după celelalte responsabilități legate de muncă, călătoria, studiul sau implicarea socială bazată pe muncă. Este de asemenea privită ca timp care nu este dedicat activităților esențiale

de întreținere a vieții precum somnul, mâncatul sau grija personală. Cea mai importantă caracteristică este tocmai ceea ce-i lipsește: obligația sau constrângerea.

Unele activități pe care noi le realizăm în orele în care nu muncim au un grad de constrângere. De exemplu, câteva folosiri ale timpului liber care nu sunt cu adevărat plătite pentru că pot contribui la muncă cu succes. O persoană poate citi cărți sau articole cu privire la muncă, poate urma cursuri de seară, care pot contribui la creșterea competenței sale, să invite musafiri la el acasă corelat cu munca sau să intre într-un club, deoarece acolo poate realiza contacte de afaceri. Astfel, acolo unde este o parte nefolosită care pare a fi relaxare, acest timp tinde spre timp de muncă. În viața de comunitate, acele sarcini care au un grad de obligație, precum a munci în consiliul unei școli sau ca membru într-un consiliu al orașului respectiv, aceste sarcini fiind neplătite, pot fi de asemenea văzute ca o parte a responsabilității unei persoane. În termeni de timp, energie sau grad de implicare, ar fi greu în a le deosebi de muncă; acestea reprezintă o altă parte nedescoperită în acele folosiri ale timpului care sunt normal parte a întrebuirii.

De obicei, asemenea activități precum mâncatul, dormitul sau mersul la cumpărături sunt privite ca sarcini obligatorii necesare pentru întreținere și de aceea nu fac parte din relaxare. Oricum, mâncatul frecvent devine o relaxare plăcută, formă de experiență ca-n cazul unui grup de prieteni mergând la un restaurant bun pentru o masă excelentă sau un picnic la iarbă verde. Astfel de

activități, precum grădinaritul sau proiecte făcute de fiecare acasă, pot de asemenea implica interese creatoare de bucurie angajate mai departe în necesitatea întreținerii.

Dumazedier comentează că dacă relaxarea este guvernată în parte de interese și propuneri comerciale, nu mai este în întregime relaxare. El sugerează că activitățile în care scopurile practice și obligația apare la un grad de fi privită ca “semi-relaxare”. Aceasta se întâmplă când oamenii muncii și obligațiile primare se implică parțial în lumea relaxării; semi-relaxarea este punctul în care toate acestea coincid.ⁱⁱ

Până și noțiunea de “voluntariat” sau posibilitatea fiecăruia de a lua parte la o activitate este pusă cât de cât sub semnul întrebării. În timp ce una apare ca făcând ultima alegere în a lua parte într-o activitate, cealaltă este de asemenea dominată de valorile comunității și așteptările și încrederea că unele utilizări ale relaxării se pot dovedi avantajoase. Foarte puține activități sunt complet dezinteresate sau fără constrângere; foarte des, atunci când cineva este implicat într-o activitate, celălalt înțelege aceasta ca fiind o sursă de aprobare socială sau un alt fel de recompensă care-i dă un sens extrinsec.

O persoană trebuie de asemenea să provoace scopul strict al relaxării ca timp, căreia-i lipsește orice obligație sau constrângere. Dacă un individ își propune să crească câini ca un *hobby* sau să cânte la un instrument într-o orchestră, atunci începe să-și asume un sistem de

RECREERE, JOC ȘI TIMP LIBER - ANALIZĂ CONCEPTUALISTĂ

rutine, programe cu orare stricte și obligații atât pentru sine cât și pentru alții. De Grazia sugerează că nici una din aceste activități de “semi-relaxare” nu ar trebui privite ca o adevărată relaxare. El subliniază că cele 8 ore rămase în fiecare zi după muncă și somn sunt dedicate unor activități precum: a face cumpărături, a îngriji cai, a face treabă în casă, a transporta, a face dragoste, a ajuta copiii la teme, a citi ziarul, a repara acoperișul, a-l căuta pe doctor, a merge la biserică ș.a. Fac aceste activități parte din timp liber?

O privire mai generoasă asupra relaxării decât aceasta ar sugera că multe din activitățile citate aici precum: a merge la biserică, a citi ziarul sau a vizita rudele pot toate să fie considerate ca fiind asemănătoare fără a fi definite amândouă ca timp liber și relaxare. Cel mai important element fără de care o astfel de definiție ar fi la un grad deosebit, fără obligații și un sens de libertate și alegere personală din partea participantului.

Un alt element care vine în ajutorul definirii de timp liber ca relaxare este problema valorilor. Unii autori sugerează că doar acele folosiri ale timpului liber privit ca “dezirabil” și “îmbogățire de sine” ar trebui considerat relaxare. Această definiție presupune totuși că este posibil să se identifice că este de dorit, pentru că acolo este un set de valori universal acceptate care pot fi folosite în această determinare. Aceasta ridică o serioasă problemă filosofică. Cum poate ști cineva ce este bun? Mulți indivizi operând pe baza liberii alegeri, se

angajează în activități pe care societatea le vede ca fiind dăunătoare și antisociale, precum folosirea ilegală a narcoticelor, pariurile ilegale, băutul în exces sau sexul premarital și adulterul. Este de presupus că mulți care intră în astfel de activități își apără dreptul lor în a continua ceea ce fac și vor argumenta că în opinia lor ei se împlinesc și se simt bine. Desigur, problema de a determina care activități sunt dorite, devin destul de dificile dacă se consideră doar părerea participanților.

În același fel, decizia devine dificilă dacă unul folosește criteriul părerii societății. Este larg cunoscută ambiguitatea cu care este acceptat legal sau moral conceptul de relaxare. Aceasta variază în funcție de regiune sau localitate; de asemenea, variază în funcție de apartenența religioasă. În unele state considerentele de “ud” și “uscat” au înțeles asemănător; o persoană poate bea o băutură alcoolică într-un bar, într-o altă comunitate trebuie să-și aducă sticla sa într-o pungă maro; într-o altă regiune, într-un restaurant poate să nu se bea deloc. Cineva poate paria într-o cursă de cai la un ghișeu legal, dar poate să meargă mai puțin de o milă depărtare și să facă același pariu la o persoană, în ilegalitate. În privința vieții sexuale există amândouă atitudinile și nu se poate spune ce e corect sau greșit, cu excepția unui grup particular de indivizi sau cu convingeri religioase.

Toate acestea demonstrează că e deosebit de dificil de clasificat relaxarea doar pentru acei care o folosesc ca timp liber și care sunt pozitive și dorite. O

RECREERE, JOC ȘI TIMP LIBER - ANALIZĂ CONCEPTUALISTĂ

apropiere mai reală ar fi să se sugereze că relaxarea reprezintă tot timpul liber și că el presupune liberă alegere. Fără relaxare, cineva poate intra într-o largă activitate – incluzându-le și pe acelea negative, pasive și distructive sau acelea pozitive, active (care încântă) și constructive - pentru întreaga comunitate.

O ultimă întrebare este dacă munca trebuie să existe, dacă există relaxare. În mod tradițional, acest sens a fost acceptat din două puncte de vedere: semantic și moral. În timp ce relaxarea a fost văzută ca timp liber de la muncă, cum poate cineva considera relaxarea fără muncă? Dumazedier a spus că “*relaxarea în sensul modern presupune muncă*”. Dintr-un punct de vedere moral, după spusele protestanților care pun valoare pe muncă și nu acceptă lenea, amândouă și relaxarea și activitatea recreativă pot fi justificate doar dacă-l ajută pe om în munca sa. Relaxarea în acest context a fost văzută ca o recompensă; dacă cineva nu muncește, el nu are cum să posede timp liber și prin definiție, el nu are timp liber.

Dacă premisa este acceptată, că cei care nu muncesc nu au relaxare, cineva poate logic întreba “cine nu muncește?” Răspunsul ar putea include câteva clase de oameni precum: clasele sociale foarte bogate, oamenii din închisori, copiii, pensionarii, șomerii, bolnavii și handicapații. Desigur, relaxarea n-ar trebui să fie o problemă pentru oamenii foarte bogați, ei au și timpul și resursele necesare de a dispune cum doresc de aceasta. Chiar dacă cineva privește acest timp ca relaxare, nu contează. Persoanele bătrâne nu mai lucrează, o dată au

făcut-o și relaxarea pe care o au acum vine în compensarea muncii de până atunci. Ei merită astfel relaxarea la pensie, ca o recompensă pentru eforturile din viața lor de până atunci. La fel copiii, își folosesc timpul liber ca o pregătire pentru viața adultă și pentru muncă. În timpul vieții, copilul are o viață organizată între muncă și relaxare.

Dar ce se poate spune despre persoanele sărace care nu muncesc sau despre bolnavi și handicapați care nu au posibilitatea de a munci? Problema e că ei nu au timp pentru relaxare și astfel societatea nu se întreabă ce fac ei cu timpul liber; devine astfel un nonsens. Există totuși timp liber care poate fi folosit productiv (pentru a produce plăcere) sau pasiv, negativ, distructiv. Prima problemă în ultima vreme a devenit distructivă pentru temeri și pentru întreaga societate, arătând legătura dintre privarea de recreere și violența urbană.

Ultima absurditate, că fără muncă nu există recreere, e prezentată prin prisma femeilor casnice care nu lucrează efectiv. Prin această definiție ele nu ar avea dreptul la recreere. Din nefericire, această remarcă se apropie de adevăr, multe femei muncesc mult mai mult și mai greu decât bărbații, dar au în comparație cu ultimii, foarte puțin timp liber.

BIBLIOGRAFIE

BERGER, Bennett, *The Sociology of leisure: Some Suggestions*, in Erwin O. Smigel, Ed. ***Work and Leisure: A Contemporary Social Problem*** (New Haven, Conn.: College and University Press, 1963)

DUMADEZIER, Joffre, ***Toward a Society of Leisure***, New York: Free Press, 1967

DUMAZEDIER Joffre in; *International Encyclopedia of the Social Science*, Vol. 9, New York: Free Press, 1968

PIEPER, Josef, ***Leisure, the Basis of Culture***, New York: Mentor-Omega Books. New American Library, 1963

NEUMEYER, Martin H. and NEUMEYER, Esther ***Leisure and Recreation***, New York: Ronald Press, 1958

DE GRAZIA, Sebastian, ***Of Time, Work and Leisure***, New York: Doubleday-Anchor, Twentieth Century Fund, 1962

NOTE:

ⁱ Martin H. Neumeyer and Esther Neumeyer, ***Leisure and Recreation***, New York: Ronald Press, 1958, p.19

ⁱⁱ Joffre Dumazedier in ***International Encyclopedia of the Social Science***, Vol. 9, New York: Free Press, 1968, p.250